

[Poul Dam.]

Budgetterne lægges jo i ganske betydelig grad med anvendelse af inertiens lov. Inertiens lov er også den, vi undersøger om er fulgt, når vi sidder i finansudvalget og gennemgår det nye forslag. Vi sidder omhyggeligt og sammenligner forslagstallene med bevillingstallene, altså finansloven for det løbende finansår og regnskabstallene for det afsluttede. Hænger det smukt sammen? Er der inertie? Følger det af hinanden? Er udsvingene ikke ret store — ja vel, siger vi, så er det nok i orden. — Mon det nu også er det?

Er det rigtigt, at man uden videre skal acceptere, at udgifter, som man én gang er begyndt at afholde, skal køre videre i al evighed med de tillæg, som løn- og pristigninger medfører? Er det ikke langt snarere sådan, at man må sige, at en udgift kommer ind på budgettet i en situation, hvor den er velmotiveret af en lang række grunde, ud fra en ganske bestemt samfundsmæssig situation, og i det øjeblik den samfundsmæssige situation er definitivt ændret, så er begrundelsen for den pågældende udgift i hvert fald også blevet ændret — måske er der stadigvæk en begrundelse, men så er det en anden begrundelse.

Vi har en mængde småposter på finansloven, som findes der af rent historiske grunde. Man har på et eller andet tidspunkt indføjet dem, og man kan nu ikke tage sig sammen til at fjerne dem. Man har fået skabt nogle berettigede forventninger hos en eller anden organisation eller en kreds af udmærkede mennesker, som i de sidste 70 år har vænnet sig til at få disse penge, og man vil ikke have det vrøvl, som følger med at fjerne dette beløb. Altså siger man: vi fortsætter, vi lader gå videre.

Sådan er det med en masse småbeløb, de er lettest at få øje på, for de står særskilt på budgettet, men sådan er det også med en række detaljer inden for de meget store beløb, og der er jo på finansloven mange meget store beløb, hvis specifikation er sådan, at det er meget svært for udenforstående virkelig at vurdere, om beløbene er rimelige. Det er meget svært. Vi forfalder meget let til detaljerne: det gør man i finansudvalget, og det gør man andre steder, og det er såvist meget menneskeligt, men det er farligt. Der er ganske store beløb på

finansloven, som ryger igennem, uden at der har været en dybtgående drøftelse af, om beløbene er forstandigt beregnede, om de dækker over realiteter — de er simpelt hen så store, at de i overensstemmelse med Parkinsons lov ryger igennem. Man giver op på forhånd.

Det gør man i finansudvalget. Spørgsmålet er, om man også gør det i finansministeriet? Undskyld, det er økonomi- og budgetministeriet nu. Jeg ved, at man dér er af hårdere stof, men jeg har alligevel fornemmelsen af, at der en gang imellem må ryge ting igennem, hvor man giver op, hvor man siger: ja, vi kan foretage en generel nedskæring for at holde disse mennesker nede, for at holde deres umættelige krav om flere penge nede. Men en generel nedsættelse på 10 pct. i forhold til det, de ville have, det er noget andet end at foretage en virkelig analyse af, om det stadig er rimeligt med disse store beløb.

Jeg tror, det er nødvendigt, at man i de kommende år opgiver den hidtidige praksis, hvorefter man i meget høj grad fremskriver de tilvante udgifter, tilvante udgiftskategorier og de tilvante udgiftsbeløb, og foretager nogle prioriteringsovervejelser, som må være ganske skånselsløse og aldeles usentimentale. Det vil blive meget ubehageligt. Det er jo ikke alene de ting, som er overflødige, vi skal stryge, men det er også en række ting, som i og for sig har været fornuftige og nyttige i en lang årrække. Man bliver nødt til på en række punkter at beskæftige sig med de hellige køer, og de hellige køer er ganske alvorlige i foretagendet. Der er masser af områder, hvor man ikke tør sætte spørgsmålstegn ved dem. Man vil ikke komme godt fra at sætte spørgsmålstegn ved vore udgifter til sundhedsvæsenet. Det vil være meget uheldigt, hvis finansudvalget ved et aktstykke om anskaffelse af dyrt materiel til et hospitalslaboratorium stiller spørgsmålet: skyldes dette nu, at en eller anden overlæge gerne vil have noget mere legetøj, eller skyldes det, at der virkelig er et behov for det? Det kunne man ikke tænke sig at man spurgte om. Men man kunne godt tænke sig, at man tænkte det. For vi sidder på dette område og en række andre med specialister, som har et overordentligt stort ansvar for, hvad staten bruger af penge, og hvor det er uhyre svært